

NOTAT

Oppdragsnavn:	Naturmangfoldvurdering detaljregulering Heiveien Sør		
Oppdragsgiver:	Risør Eiendom AS		
Kontaktperson:	Arvid Sollie		
Emne:	Naturmangfold		
Dokumentkode:	29248-RIM-001-20240430		
Ansvarlig enhet:	Miljø	Utført av:	Mathias Jerpseth
Tilgjengelighet:	Åpen	Dato:	03.05.2024

SAMMENDRAG:

I dette notatet beskrives naturverdier i tilknytning til planområdet Heiveien Sør i Risør kommune. Planområdet ligger i en artsfattig kalkfuruskog preget høy grad av slitasje. Sjøppel og fremmede arter er gjennomgående i skogen. Skogen har likevel et økologisk potensiale siden det er et god variasjon i aldersfordeling på trærne, kombinert med død ved.

Kartlagte naturverdier innenfor planområdet er 4 individer av treslaget av ask. Disse anbefales ivaretatt der de står i dag eller ved flytting dersom planlagte bygg er i konflikt med forekomstene. Andre kartlagte rødlistede arter inkluderer barlind, gråmåke og fiskemåke, men disse forekomstene og deres eventuelle funksjonsområder kommer ikke i konflikt med planområdet eller tiltaksområdet.

Viktigste tiltak for å heve kvaliteten av skogen er rydding av søppel, bekjemping av fremmede arter, tynning av gjengrodde partier skog og ansvarliggjøring av naboers dumping av hageavfall.

Fremmede arter må fjernes/bekjempes før anleggsarbeider starter opp, jf. § 24 Forskrift om fremmede arter.

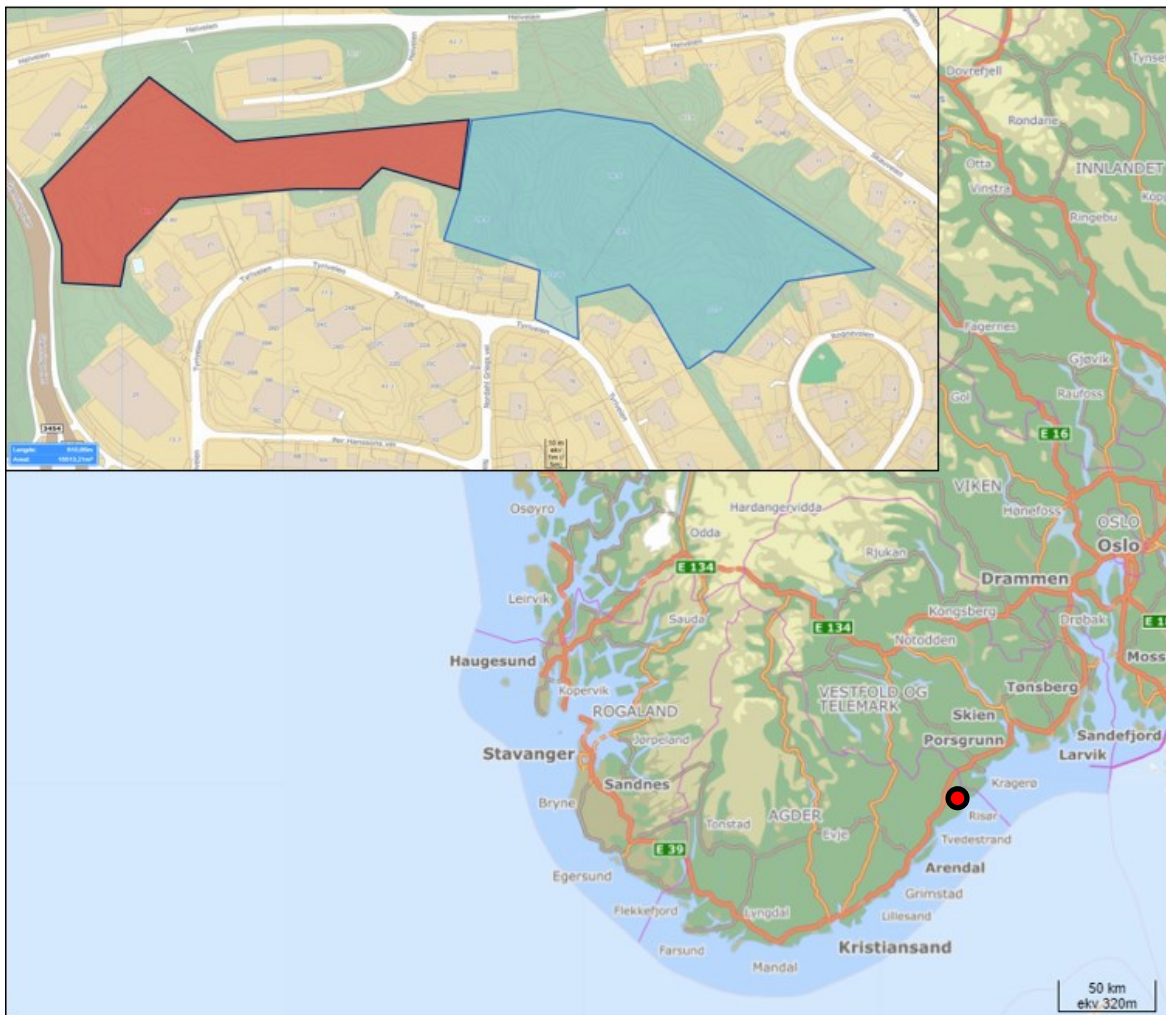
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	GODKJENT AV
0.0	30.04.2024	Naturmangfoldnotat for Grimsrød tomtefelt	Mathias Jerpseth	Audun Brekke Skrindo

1. INNLEDNING

Dette notatet beskriver naturmangfoldet på planområdet ved Heiveien (gnr./bnr. 15/1) i Risør kommune, der det planlegges etablering av boliger. Planområdet er på ca. 15 500 m², og er en del av en «100-metersskog» på ca. 25 000 m², som vist i Figur 1.

Naturmangfoldlovens §§ 8-12 er vurdert i notatet, og er eksplisitt besvart i Vedlegg 1 /1/. Vurdering av *Arter av nasjonal forvaltningsinteresse* er inkludert som viktige parametere i planlegging av arealbruk. Forslag til tiltak for å ivareta hensyn til naturmangfoldet er listet i kapittel 3. Informasjon om naturmangfoldet er innhentet fra offentlig tilgjengelige databaser som *Naturbase* og *Artskart 2.0*, samt befarings gjennomført 23. april 2024 av økolog Audun Brekke Skrindo og Mathias Jerpseth /2//3/.

Befaringen ble gjennomført på tidlig i vekstsesongen, men det var mulig å artsbestemme forekomstene av de forskjellige vegetasjonstypene. Hele «100-meterskogen» ble inkludert i befaringsen, da området er et naturlig avgrenset grøntareal, som vurderes helhetlig etter naturmangfoldlovens § 10 /1/.

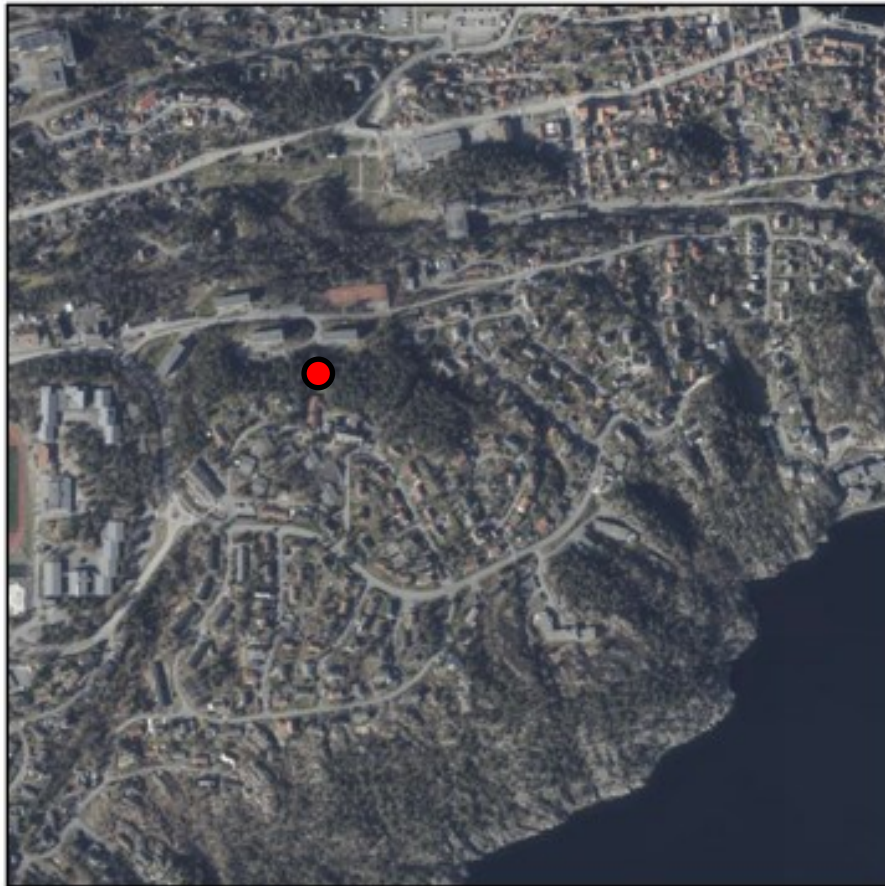

Figur 1. «100-meterskogen» i Risør kommune, som omfatter både rødt og blått areal. Blått areal illustrerer foreslått planområde. Kilde: Finn.no/kart.

1.1. BAKGRUNN

Foreløpig planforslag beskriver etablering av 22 nye boenheter fordelt på 6 eneboligtomter, 2 tomannsboliger (4 boenheter), og 12 leiligheter i trassert flermannsbolig. Planforslaget vektlegger bevaring av landskapskvaliteter i området, som de største kollene, samt å bevare et grøntbelte mellom bebyggelsen fra Rognveien til Heiveien.

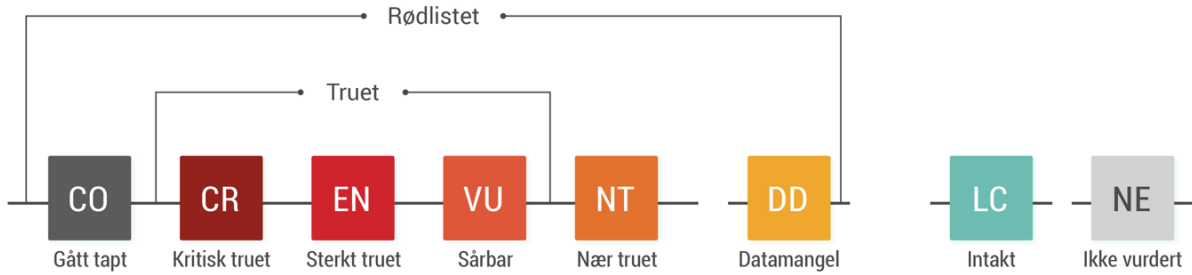
Planområdet er i dag et kupert skogsterreng, ofte kalt «100-meterskog» eller «nærskog», som er en benevnelse på arealer med natur i et eller utbygd areal. Geografisk beliggenhet er på Sørlandet med 450 meters avstand til kystlinje. Området er omkranset av boliger i nord, øst og sør, og vei i vest. Se flyfoto under for oversikt over planområdet anno 2023.

Figur 2. Flyfoto med rødt omriss som markerer planområdets plassering i terrenget. Bildet er fra 2023.

2. NATURVERDIER

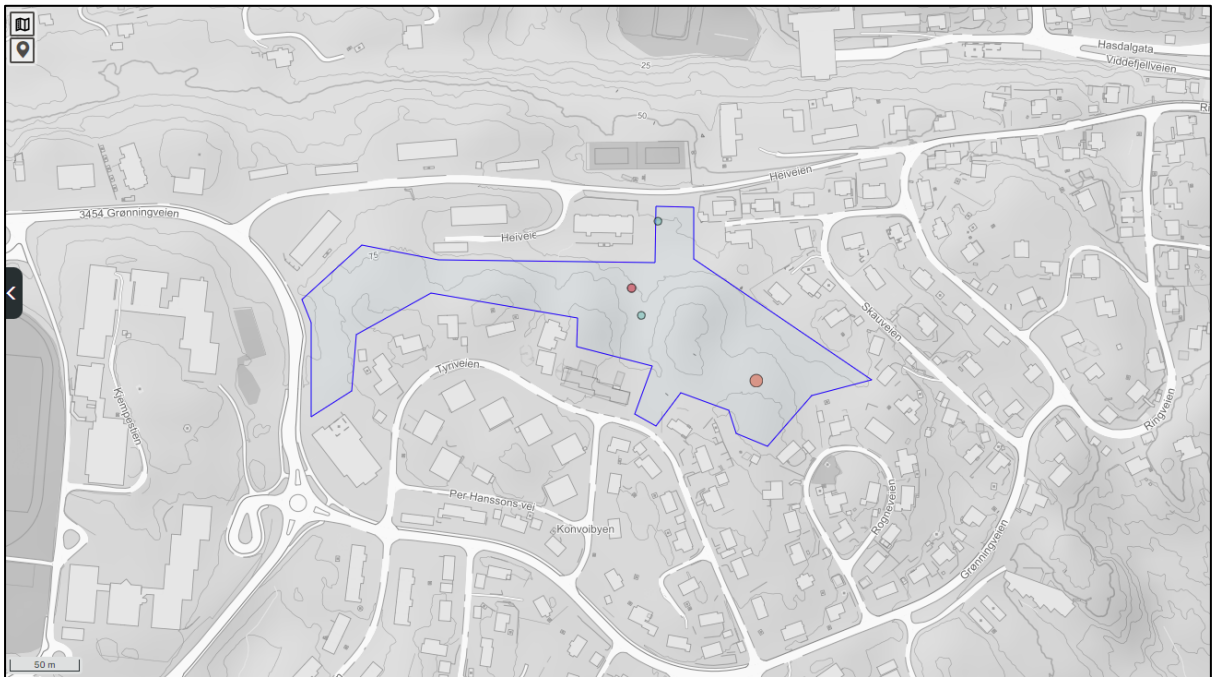
Funnene av dyre- og plantearter innenfor planområdet er vurdert etter Artsdatabankens kategorier for rødlistede arter, vist i Figur 3.

Figur 3. Kategorier av rødlistede arter. Kilde: Artsdatabanken.

2.1. TIDLIGERE REGISTRERINGER

Tidligere registreringer i *Artskart* innenfor «100-meterskogen» inkluderer totalt 35 observasjoner fordelt på 19 arter per 24. april 2024 /3/. Av observasjonene er 6 rødlistede, der det finnes 1 ask (EN), 1 lind (NT), og resterende 4 observasjoner er gråmåke (VU). Det finnes ingen tidligere registreringer av fremmede arter i datasettet. Resterende arter er kategorisert som livskraftige (LC). Se Figur 4 og Tabell 1 for geografisk og statistisk presentasjon av tidligere funn.

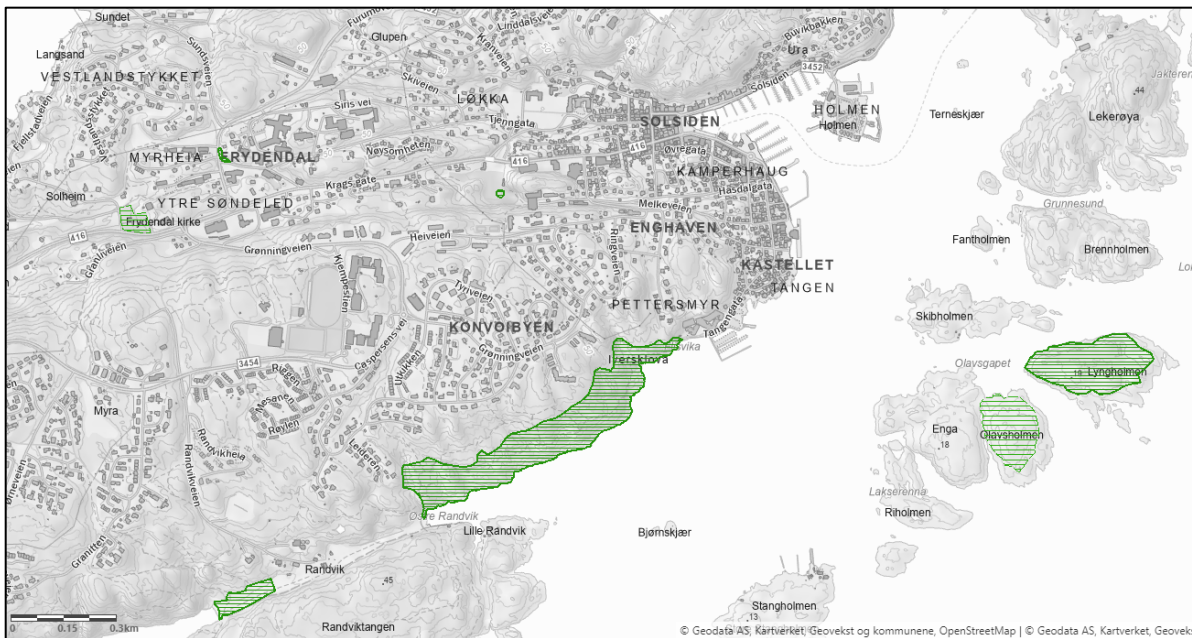
Figur 4. Artskart med geografisk presentasjon av tidligere funn /3/.

Tabell 1. Statistisk oversikt over artsgruppene og kategoriene av observasjoner registrert i 100-metersskogen /3/.

Artsgrupper ↓	Antall observasjoner ↓	% ↓
Fugler	18	51,43
Karplanter	11	31,43
Moser	1	2,86
Pattedyr	3	8,57
Veps	2	5,71

Rødlistekategorier	Antall observasjoner	%
● Sterkt truet (EN)	1	2,86
● Sårbar (VU)	4	11,43
● Nær truet (NT)	1	2,86
● Livskraftig (LC)	29	82,86

Naturbase viser at det er gjort enkelte kartlegginger i områder rundt selve planområdet. Ingen tidligere kartlegginger er gjort i selve planområdet /2/. Kartlagte naturtyper i nærområdet er kantrkatt, store gamle trær og kystlynghei. Før befaringen anses området som lite kartlagt.

Figur 5. Registreringer av naturtyper fra Naturbase /2/.

2.2. NATURTYPER

Denne «100-metersskogen» ligger på sørlandskysten på en tørr kulle med høyt innslag av furutrær. Naturtypene, i forhold til kategoriseringssystemet Natur i Norge (NiN), varierer på grunn av det kollete landskapet. De øvre kollene har tørre områder med stor uttøringsfare som nesten tenderer til lav-lågurtskog, mens søkk ved bekker inneholder områder med frodigere lågurtskoger /4/. Skogen har innslag av henholdsvis sommereik, selje, rogn, osp, bjørk, einer og gran. Feltsjiktet domineres av blåbær, tyttebær, røsslyng og krekling, med mindre arealer hvor torvmoser, sisselrot og liljekonvall i noen partier dominerer. Trærne har et stort aldersspenn fra unge individer til gamle og døde trær (både stående og liggende), vist i Figur 6.

Figur 6. Kalkfuruskog med dominerende lyng i feltsjiktet og stående død ved.

2.3. ARTER AV NASJONAL FORVALTNINGSINTERESSE

Arter av nasjonal forvaltningsinteresse er Miljødirektoratets utvalgte grupper av arter og landformer som anses som verdifull i den kommunale arealplanleggingen og annen arealforvaltning. De 8 kategoriene inkluderer:

- Truede arter (Se Figur 3)
- Prioriterte arter (Naturmangfoldloven og Miljødirektoratet /1//5/)
- Fredete arter (Forskrift om fredning av truede arter /6/)
- Spesielle økologiske former
- Andre spesielt hensynskrevende arter (Miljødirektoratet /7/)
- Nær truede arter (Se Figur 3)
- Fremmede arter (Forskrift om fremmede arter og Artsdatabanken /8//9/)
- Ansvarsarter (Artsdatabanken /10/)

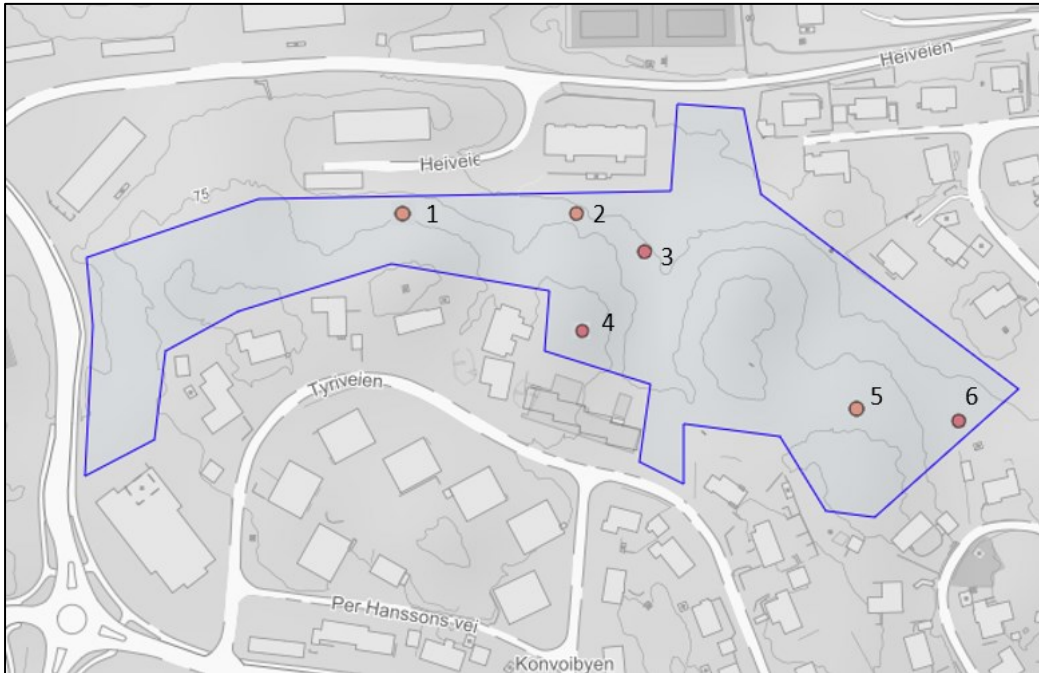
Av de 8 kategoriene innenfor arter av nasjonal forvaltningsinteresse er det ikke funnet spesielle økologiske former, ansvarsarter eller nær truede-, prioriterte-, fredete- eller andre spesielt hensynskrevende arter. Dermed beskrives kun funn av truede (CR, EN, VU) og fremmede arter.

2.3.1. TRUEDE ARTER

Av truede arter ble det i «100-metersskogen» registrert 4 individer av ask, 1 barlind og overflyvende gråmåke og fiskemåke. Observasjonene er gjengitt i Tabell 2 og Figur 7.

Tabell 2. Truede arter kartlagt innenfor 100-meterskogen 23.04.2024.

ID	Art	Latinsk navn	Kategori
3,4,6	Ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	Sterkt truet (EN)
1	Barlind	<i>Taxus baccata</i>	Sårbar (VU)
2	Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	Sårbar (VU)
5	Gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	Sårbar (VU)

Figur 7. Truede arter kartlagt innenfor 100-meterskogen 23.04.2024 gjengitt via Artskart.

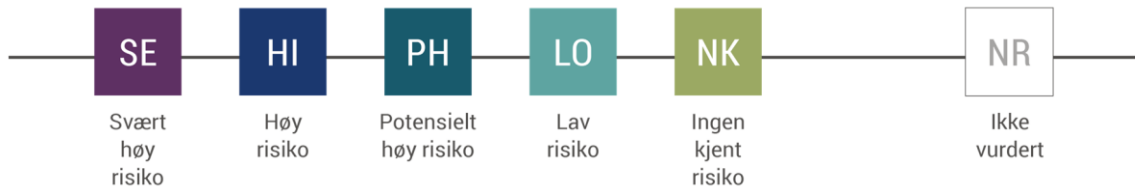
Individene av treslaget ask var unge, ca. 4-6 m høyde, og er vist i Figur 8. Alle individene er enten innenfor eller akkurat på grensen av foreslått planområde. I første omgang anbefales individene ivaretatt i de fuktige søkkene de står i dag, dersom det er mulig. Hvis plassering av bygg kommer i konflikt med trærne kan de minste individene ved ID 4 flyttes til andre lokaliteter innenfor «100-meterskogen», som avbøtende tiltak. De andre individene ved ID 3 og 6 er noe større, hvilket gjør sannsynligheten for overlevelse ved flytting mindre. Flytting kan likevel forsøkes til åpne områder, med nok lys, substrat og vann for å øke sannsynligheten for overlevelse. Dør individene skal de beholdes som død ved innenfor «100-meterskogen». Observerte måker benytter ikke skogen og anses i denne sammenhengen ikke som relevante for området.

Figur 8. Venstre: Ask ved ID 3 langs liten bekk. Midten: Asker ved ID 6. Høyre: Ask ved ID 4 ved forsøpelt dam.

2.3.2. FREMMEDE ARTER

Funnene av fremmede arter innenfor 100-metersskogen er vurdert etter Artsdatabankens kategorier for fremmede arter, vist i Figur 3.

Figur 9. Kategorier av fremmede arter. Kilde: Artsdatabanken.

Av fremmede arter ble artene sprikemispel, mispel ssp., flikbjørnebær, rododendron ssp., bergflette ssp. og gravmyrt. Observasjonene er gjengitt i Figur 10. Antall fremmede arter økte med nærhet til husstandene med deres dumpede hageavfall. Ukjente hagevarianter er bestemt til øvre kjente taksonomi, og vurderes til strengeste kategori, gitt at arten er kjent i området fra før av.

Tabell 3. Fremmede arter kartlagt innenfor 100-meterskogen 23.04.2024.

Art	Latinsk navn	Kategori
Sprikemispel	<i>Cotoneaster divaricatus</i>	Svært høy risiko (SE)
Mispel ssp.	<i>Cotoneaster ssp.</i>	Sårbar (VU)
Flikbjørnebær	<i>Rubus laciniatus</i>	Lav risiko (LO)
Rododendron ssp.	<i>Rododendron ssp.</i>	Høy risiko (HI)
Bergflette ssp.	<i>Hedera ssp.</i>	Lav risiko (LO)
Gravmyrt	<i>Vinca minor</i>	Svært høy risiko (SE)

Figur 10. Venstre: De fremmede artene rododendron, sprikemispel med hageavfall i bakgrunnen. Høyre: Bergflette.

Det kreves spesielle tiltak for at disse fremmede artene ikke skal spres ved anleggsvirksomhet, jfr. Forskrift om fremmede organismer. Fremmede arter vil over tid og med varierende hastighet øke i omfang. Det bør derfor gjøres en detaljert kartlegging av disse rett før anleggsarbeider tar til, for å sikre riktig håndtering av plantemateriale og løsmasser.

2.4. HELTHETSINNTRYKK AV OMRÅDET

«100-meterskogen», inkludert planområdet, er i et økologisk perspektiv hovedsakelig en artsfattig skog med forekomster av høy slitasje. Det er også naturlig med noe færre arter i skyggefulle nordvendte skråninger, som gir mindre lys og varme, kombinert med det stedvis skrint jordsmonn. Figur 11 viser stort preg av slitasje og forsøpling, både av avfall inni skogen og dumping av hageavfall fra de tilgrensende eiendommene. Planker med spiker vendt oppover ligger i dagen og utgjør en risiko for sikkerheten til brukere, på linje med glasskår og flasker som også ble funnet.

Figur 11. Forsøpling av glass, plast, metall, trevirke m.m.

Skogen har likevel et godt potensial som rekreasjon- og nærturterreng for de lokale, der etablerte stier viser preg av hyppig bruk. Trærne har stort aldersspenn med innslag av død ved som bør ivaretas. Stedvis gjengroing kan forebygges med tynning. Dette vil gjøre «100-meterskogen» mer attraktiv å bruke, samtidig som det blir lettere å ansvarliggjøre brukerne i forhold til forsøpling. Dersom friluftslivet holdes kanalisert i stisystemet vil sannsynligvis ikke økt belastning av friluftsliv påvirke naturmangfoldet i negativ grad.

Den forsøplede dammen ligger ved ID 4, og er innenfor planområdet. Slike fuktige områder har ofte stor artssammensetning og kan være viktige leveområder for invertebrater, karplanter, fugl og andre organismegrupper. Dersom tette flater skal etableres her er det viktig at eventuelt overvann får ligge åpent i dagen og ikke blir lagt i rør når planområdet er ferdigstilt. Dette betyr svært mye for utskiftningen av oksygen i vannforekomstene. Bekkedrag og dammer kan bli verdifulle arealer både for mennesker, dyr og planter, dersom de inkluderes i planleggingen og forvaltes på riktig måte.

Det er et åpenbart press på gjenværende grøntaraler og blågrønne korridorer i områder med fortettet bosetning i Norge. Tilstedeværelse av slike arealer kan være direkte avgjørende for arter vi vet om (for eksempel rådyr) og arter vi ikke engang kjenner til forekomsten av (spesielt invertebrater).

3. ANBEFALINGER

Utfordringen for forvaltningen av norsk natur er at enkeltområder, gjerne med liten størrelse, blir fjernet bit for bit. Det er mange arter, både truede og vanlige, som er vanskelig å påvise siden de enten har sjeldne og periodiske forekomster, at det er for ressurskrevende å påvise dem (tid, penger og kunnskap som kan påvise arten). Denne skogen inngår i en slik mosaikk som i somm ugjør et landskapsbilde bestående av mindre skogteiger. Det anbefales i det følgende noen tiltak som kan bidra til at tapet av biomangfold begrenses dersom området likevel må bygges ned.

Det anbefales at gamle trær bevares i størst mulig grad, og få lov til å utvikle seg mest mulig uforstyrret. Asketrær ved ID 4 flyttes ved konflikt med bygg og tette flater. Partier med død ved er spesielt viktige å bevare.

Fremmede arter der anleggstrafikk skal foregå må fjernes/bekjempes før anleggsarbeider starter opp. Det er viktig at fremmede arter kartlegges på nytt rett i forkant av anleggsarbeider, da de vil spre seg fra år til år.

100-meterskogen fremstår i dag sjenerende med dagens bruk, og det foreslås å etablere enda flere boliger som vil øke belastning på skogen ytterligere. Da kan naturkvalitetene bli så dårlig at området hverken har naturverdi eller at noen vil bruke det til rekreasjon.

Forslag til tiltak: Rydde hele skogen for søppel, tynne gjengrodde områder og ansvarliggjøre naboeiene som dumper hageavfall og sprer fremmede arter. Dersom det etableres en sittegruppe i skogen unngår man at ølkasser settes ut som stoler slik det gjør i dag. Inkluder søppelkasser ved planområdets inn- og utfartsstier til skogen, for å gi brukerne muligheten til å bygge en god avfallskultur.

Tabell 4 under gis en oversikt over avbøtende og forebyggende tiltak.

Tabell 4. Tiltak som avbøter og forebygger skade på naturmangfoldet.

Tema	Tiltak
Vegetasjon og trær	Skogsvegetasjon, og variasjon i vegetasjonen, bevares så langt det er mulig. Asketrær ved ID 4 flyttes ved konflikt med bygg.
	Store trær ved planlagte bygg skjermes i anleggsfasen.
	Død ved med diameter > 10 cm bevares der det ligger eller flyttes innad i «100-meterskogen».
Fremmede arter	For å unngå spredning kartlegges fremmede arter i forkant av anleggsarbeider. Deretter må de håndteres/bekjempes i graveplaner og øvrig massehåndtering der fremmede arter inngår.
Våtmark	Dam og bekk i området videreføres i planlegging av overvann i sluttproduktet.
Avfallshåndtering	Opprydding av avfall i hele skogen.
	Skjøtselsplan for uteområder

REFERANSER

/1/ Lovdata. Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) kap. II §§ 8-12:

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-06-19-100/KAPITTEL_2#%C2%A78

/2/ Naturbase.no, <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/Html5Viewer/?viewer=naturbase>, benyttet 14.02.2024.

/3/ Artsdatabanken. Artskart 2.0. <http://artskart.artsdatabanken.no> (Hentet ut 24.04.2024)

/4/ Artsdatabanken, T4-C-12 lyng-kalklågurtskog:

<https://artsdatabanken.no/Pages/238103/lyng-kalklaagurtskog>, benyttet 25.04.2024.

/5/ Miljødirektoratet. Forvaltning av truede arter og naturtyper:

<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/arter-naturtyper/truede-arter-og-naturtyper/forvaltning-av-den-mest-trua-naturen/>

/6/ Lovdata. Forskrift om fredning av truede arter:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2001-12-21-1525>

/7/ Miljødirektoratet. Arter av nasjonal forvaltningsinteresse:

<https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/Dataset/Details/21>

/8/ Lovdata. Forskrift om fremmede organismer:

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-06-19-716>

/9/ Artsdatabanken. Fremmedartslista 2023:

<https://artsdatabanken.no/lister/fremmedartslista/2023?TaxonRank=tvj>

/10/ Artsdatabanken. Ansvarsarter – Rødlista i et europeisk perspektiv:

<https://artsdatabanken.no/rodlisteforarter2021/fordypning/ansvarsarterrodlistaieteuropeiskperspektiv>

VEDLEGG

Vedlegg 1 – Sjekkliste Naturmangfoldloven §§ 8-12

X

Utarbeidet av

X

Audun Brekke Skrindo

Godkjent av

Signert av: Skrindo, Audun Brekke (NOAS131132)

Sjekkliste - Naturmangfoldloven Heiveien Sør

Oppdragsgiver: Risør Eiendom AS

Dato: 30. april 2024

Punkter med funn er nærmere beskrevet i tilhørende WSP-dokument 29248-RIM-001-20240430.

§ 8. (kunnskapsgrunnlaget)	Ja/ funn	Nei/ ikke funn	Ikke relevant
<p>«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.</p> <p><i>Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.»</i></p>			
Sjekk ut i Innledende skrivebordsundersøkelse:			
Arter (www.artsdatabanken.no)	x		
Arter (www.artskart.artsdatabanken.no/#map/)	x		
Naturtype og biomangfold (www.naturbase.no)	x		
Tilstand i vann (www.vann-nett.no/portal/)			x
Verneområder (www.naturbase.no)		x	
Viktige kulturlandskapsområder (www.naturbase.no)		x	
Verna vassdrag (www.nve.no , verneplan for vassdrag)		x	
Miljøregistreringer i skog (www.kilden.nibio.no/)		x	
Arealinformasjon (www.kilden.nibio.no/)		x	
Kulturminner (www.askeladden.ra.no/)			x
NGU berggrunnskart (www.geo.ngu.no/kart/berggrunn_mobil/)			
Historiske kart (www.kart.finn.no/)	x		
Street view (www.google.no/maps/)			x
Andre utredninger og rapporter		x	
Feltarbeid			
Gjennomført kartlegging	x		
Er kunnskapen vurdert som god nok? Hvis nei, bruk § 9 «Føre var»	x		

§ 9. (føre-var-prinsippet) <i>«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.»</i>	Ja/funn	Nei/ikke funn	Ikke relevant
Fare for irreversibel skade på naturmangfoldet	x		
Fare for alvorlig skade på naturmangfoldet	x		
Viser «føre var» behov for handleplikt?	x		

§ 10. (økosystemtilnærming og samlet belastning) <i>«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.»</i>	Ja/funn	Nei/ikke funn	Ikke relevant
Vil planforslaget i sum føre til for stor belastning på økosystemet?	x		

§ 11. (kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver) <i>«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.»</i>	Ja/funn	Nei/ikke funn	Ikke relevant
Tiltakshaver dekker merkostnader for å unngå miljøforringelse	x		

§ 12. (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder) <i>«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.»</i>

Prosjektets teknikker og driftsmetoder er enda ikke beskrevet til denne fasen av prosjektet. Miljøforsvarlige metoder må etterstrebnes når planområdet har blitt regulert, og entreprenører kontraheres. Det kan stilles krav om fremtidig vedlikehold/oppfølging, f.eks. via miljøoppfølgingsplan (MOP).